

Ἄφρα μου ἔλεγες, Κωστή, ἀφτὰ σοῦ ἀπαντοῦσε ἡ καρδιά μου, κ' εἶσι πηγαινοερχότανε τὰ γραμματά μου, κ' εἶσι παποφάσιες πὼς θὰ σοῦ γράφω καὶ σοῦ ἔγραφα. Μὰ μοῦ εἶτανε ἀραγες καὶ δυνατὸ νὰ μὴ σοῦ γράφω, πὸν μόνον καὶ μόνον μὲ τὴ γραμματὰ σου, μὲ τὴν ἐλπίδα καὶ μετὰ τοῦ ἀκόλουθου ταχυδρομείου, θασιτοῦμαι καὶ ζῶ ;

Ἦρθε ὁ θεὸς, μὲ κοίταξε, μὲ ξανακοίταξε, μὲ εἶδε γλωμῇ, λεγνῇ, ἀλλαγμένῃ. Ἀνὰ τοῦ ἄρσε. Πειράχτηκε τὸ φιλότιμό του. Ἀνὰ τὸ καταδεχότανε, ἡ ἀνιψιά του νὰ γαπᾷ ἔταν ξένο, ἕνα Φραγκόπαιδο, πὸν λέει, καὶ μάλιστα πᾶρρωστίη γιὰ ἕνα ἀνδρῶπο πὸν δὲν τὸν θέλησε ἡ φαμελιά μας. Μὰ ποὺς μπορεῖ κίόλας νὰ πῇ πὼς δὲν τοῦ πέρασε ἀπὸ τὸ νου, ἄξαφνα καὶ νὰ μὲ γιοτρεψῇ μὲ τὰ δικὰ του τὰ συστήματα, ἐκεῖνα τὰ παλαιὰ, γιατί, βλέπεις, οἱ γέροι τοῦ παλιοῦ καιροῦ φαντάζονται, πὼς σὺν ἐναντιώνονται τοὺς ἐρωτεμένους, σὺν κόπον καὶ καθε κοσθένια, κάθε γραμμα καὶ κάθε λόγο, κόμανε καὶ τὴν ἀγάπῃ.

Ἀχ ! Κωστή μου, νὰ μὴν εἶτανε ἡ μάνα, σοῦ τόκοιζουμαι, θάρνα τὸ θεῖο νὰ φαντάζεται ὅτι καὶ ὅπως τοῦ σιρέγει καὶ θάφεβγα, θὰ εἰμυνε τώρα σὴν ἀγκαλιά σου πιά, Κωστή μου. Ἄκουσε, ἄκουσε ! Τί πρέπει ἀκόμη νὰ σοῦ μολογήσω ! Τί πρέπει ἀκόμη νὰ τραθῆξω, μόνον καὶ μόνον μὲ τὴν ἰδέα πὼς ἔχω καὶ ἄλλα νὰ σοῦ γράφω ! Σοῦ τὸ δεβαιῶ, δὲν μπορῶ, δὲν μπορῶ πιά. Τί μοῦ περνοῦσε πρῶτα καὶ παραπονιόμυνε ; Τί ἔκλαιγα, καμμένε, ὅσο ἔπαιρνα τὰ γραμματά σου κ' ἔπαιρνες τὰ δικὰ μου ἐσύ ; Τὴ δικὰ μου, μὲ κάθε τρόπο θὰ προσπαθῶσω πάντα νὰ τὰ παίρῃς, καὶ μὲ κάθε ταχυδρομείο θὰ σοῦ στέλνω. Τὰ δικὰ σου όμως, μὲ τὸ χωρὶς ἄλλο ἀνάγκη νὰ λείνουνε γιὰ μερικὲς μέρες, ὥσπου νὰ ἡσυχάσουνε δῶ τὰ πράματα καὶ τὰ κεφάλια. Κουθέντις ἀτέλειωτες ὁ θεὸς μὲ τὴ μάνα τῆς εἶπε καὶ τῆς εἶπε, καὶ νὰ μὲ προσέχῃ, καὶ νὰ βλέπῃ τί ἔχω καὶ τί κάνω πὸν κάδονμαί ὅλο σὴν κάμερή μου, πὸν τραβοῦμαι, πὸν δὲν πηγαίνω πονθενά, πὸν εἶμαι ἀδύνατη κ' ἕνας ἀπλὸς περίπατος μὲ κουράζει — ὁ περίπατος δηλαδὴ πὸν ἔκαμα τὴν ἄλλη δομοῦδα σὺν περὶ ὅλοι μὲ τὴν Ἑλέγκω ! Ἐδῶ, ξαίρεις, τὰ παραμικρὰ μαθεύονται ἀμέσως καὶ πολυλογιοῦνται καὶ παρασκοιλιῶνται. Καὶ μὲ τί σκοπὸ τάχα ὅλες ἀφτὲς οἱ κουθέντες, ὅλες τοῦ Θεοῦ οἱ παραγγελιές ; Γιατί ; Γιατί τῇ-ερε ἡ κακὴ μου ἡ τύχη νὰ ξεχάσω μιὰ μέρα σὴν κληματαριά, ὅπου εἶχα καθίσει νὰναπαιτῶ, ἕνα πλίκον δικό σου. Ἀχ ! τί θάμα, τί θάμα σωστὸ, πὸν τὸ γραμμα σου δὲν εἶτανε πᾶν μέσα ! Τὸ διάβαξα σὺν ἡλιοδασίλεμα, ἐδῶ καὶ τρεῖς μέρες, δηλαδὴ τὸ ξαναδιάβαξα, δὲν πρόσεξα, ἔβαλα τὸ γραμματάκι σὴν τῆ-ε-ρη μου, ἔμεινε ὁ πλίκος δῶ, μὲ τὸ γραμμα σου, ἐννοεῖται, μὲ τὴ σάμπα του, μὲ τὴν ἡμέρομηνία ! Τ' ἀρπαξε ἡ Ἑλέγκω, τῷδωσε τοῦ πατέρα της. Μπράβο της ! Κι ἀρχίσαμε πιά οἱ φασαρίες καὶ τὰ δράματα. Πειτάχτηκε ὁ θεὸς, καὶ τί δὲ μοῦ εἶπα ! — Καὶ πὼς πολὺ καὶ σοῦ γράφει ; Καὶ τί σοῦ λέει ; Καὶ θὰ τὸ πῶ τῆς μάνας σου ἀμέσως ! — Ἀνὰ ἀποκρίθηκα λέξῃ, κρύα καὶ ψυχρὰ τοῦ ἔκαμα τὴν παρατήρησιν μονάχα πὼς τὰ γραμματά μου εἶναι δικὰ μου, πὼς δὲν εἶναι κανένος δουλειὰ παρὰ δουλειὰ δική μου καὶ πὼς δὲν τὸ ἤξαιρα καὶ τὸ συνηθίζει κανεὶς νὰ μαζώνῃ πλίκους παραπειταμένους.

(Ἀκολουθεῖ)

Η ΦΥΛΑΚΗ

I

Ἰκεῖνο τὸ βράδι μιὰ βαρεὰ καὶ ἄγνωστη λήπῃ ἔσφιγγε τὴν καρδιά μας. Εἴχαμε σπορωχθεῖ ὅλοι σὲ μιὰ γωνιά, μὲ τὶς ἀλάτιες μας ἀνταμωμένες, γιὰ νὰ φέρουμε τὴ ζέστη σὺν ξεπαγιασμένα κορμιά μας. Σκοτιάδι. Ἀπ' ἔξω, ἔκρινε ὡς τ' αὐτιά μας, τὸ βαρὺ καὶ μονότονον βᾶδισμα τοῦ νυχτοφύλακα. Πάνου σὺν χωματέντης πλάκας τῆς αὐλῆς. Ἐνα κομμάτι χαρτιοῦ, κολλημένο σὴν ἀκρὴ τοῦ σπασμένου τζαμιοῦ, εἶχε μισοτραβήχθει καὶ χιπτοῦσε σὺν κάθε δυνατὸ φύσημα τοῦ ἀέρου, σὺν δυνάμει φτεροῦγες πληγωμένου πουλιοῦ. Ἐνας σωρὸς ἀπὸ καλάμια, σπῆγμένους κάπου καὶ σὲ μιὰν ἀκρὴ, ἔτριξε σὺν καὶ ἀνδρόνθα, λὲς κ' εἶταν σωρὸς ἀπὸ κόκαλα σπιδωμένους καὶ πέτρα, ἀπὸ χιλιάδες χρόνια. Μιὰ ὕψη μνησινὰ μὲν ἡσυχίας καὶ στυγνῆς σπορεύσεως τὰ ροιδοῦντα μας. Καμιά θύμησιν περσμένης εὐτυχίας δὲν ἐρχότανε νὰ σθῆσει τὴ φρικτὴ εἰκόνα τῆς ταραχμένης φαντασίας μας. Σιωπή. Κ' ἡ ἔγνοια, ἡ κρυφὴ ἔγνοια τῆς σκοτεινῆς ζωῆς μας, ἀπλωνόταν ἀπέραντη σὺν λογισμὸ μας καὶ βούρζε πνιχτὰ καὶ ξεσποῦσε ὅλοένα σ' ἕνα ἀπέλειωτο κλάμα.

Ὁ Μιχάλης ἀρχισε νὰ δῆχει. Ἐβηγε ἀπὸ πολὺς δδομάδες τώρα. Καὶ ποτὲ δὲ μιλοῦσε. Μᾶς κοιτοῦσε μόνον θαδεῖα, ἐπίμονα, μὲ τὰ μεγάλα θαδιοσκιώτα μάτια του.

Κάποιος ἀπὸ μᾶς σφύρηκε ὡς σὴν πόρτα. Κάποιος εἶδαμε νὰ φωνάζει μὲς σὺν σκοτιάδι. Ἐν' ἀναμμένο σπῆγτο. Γλήγορα ἔσθθη. Σὲ λίγο τὸν ἀκούσαμε νὰ οἰγομιλάει, φτύνοντας κάπου σὺν πάτωμα, μοναχὸς του.

— Τὴν αἰμὴ ! Σιδερόφραχτη... Καὶ δὲ λυγὰει τοσοδὰ....

Ἀπὸ μακριὰ ἀκούστηκαν τὰ γέλια καὶ οἱ φωνὲς μιᾶς μεθυσμένης παρέας. Τὸ οὐρλιασμα τοῦ ἀγέρο ἀνυκατένοτανε μαζὶ τοὺς. Κ' ἔπειτα, — ἕνα τραγοῦδι, πὸν ὅλοένα ἔσθθη ἀπαλὰ καὶ χαλόνταν κατὰ πέτρα καὶ, σὺν βάθος τοῦ σκοτεινοῦ δρόμου. Ἐνας πόθος τότε κρυφὸς τρανὰξε σ' ἀσθενικά μας κορμιά, κ' ἕνα θλιμμένο χαμόγελο χαράχτηκε θαδεῖα πάνου σὺν χεῖλῃ μας τὰ ὀχρὰ. Ὅμως ἔξω ἡ νύχτα ἀπλωνότανε βουβή καὶ ἀπέραντη, καὶ τὸ σκοτιάδι σφύρηκε πνιχτὰ πάνου ἀπ' τοὺς χιονόκαρτους κάμπους καὶ πέτρα ἀπὸ τὴν ὀμιχλώδη θάλασσα.

Βαθεῖα σιωπή.

Ἐάνου ἀκούστηκε κάποιον ροχαλητό. Κάποιον θὰ πῆρε ὁ ὕπνος. Τὸ Στραβοκάνη. Παράξενον καὶ αὐτὸ τὸ παιδί ! Μᾶς τὸν εἶχαν κουβαλήσει καὶ μέσα ἕνα δειλινό, καὶ γὰρ δὲν ξαίρω πῶς, καὶ ἀπὸ τότε ρήχτη καὶ μὲ τὰ μῦτρα σὺν ὕπνον. Καὶ μᾶς οἰχαινόταν ὅλους ἐμᾶς. Καὶ μᾶς ἔβριξε. Τὰ μεγάλα, ἀχτένιστα μαλλιά του, τοῦ κρέθανε τὸ πρόσωπο. Ἐνα πρόσωπο στυγερὸ, κίτρινον. Κι ὅταν γελοῦσε, τὸ πρόσωπο αὐτοῦ τὸ στυγερὸ, τὸ κίτρινον πρόσωπο, κίτρινε, γινόντανε τοσοδὰ, καὶ ἀνέμεσε ἀπὸ τὰνεδοκατεδόματα τῶν τοιμυλισμένων ματιῶν του ἀνδρὸν καὶ μὲν ἀλόκοιτη λάμψη, μιὰ παράξενη, κίτρινη λάμψη.

Τὸ παλιὸ ρολοὶ τῆς Μητροπόλεως ἀρχισε νὰ χιπτάει. Οἱ χιπτοὶ ἔβαναν ὡς αὐτιά μας, ἀργὰ, ξεψυχισμένοι, ἀμφίβολοι...

— Τρεῖς...
 — Τέσσερις...
 — "Όχι. Ἐταίρε το λαρόγγι τοῦ ἀγάρου ποῦ βοῦϊ-
 ξε ἔτσι...
 — Ναί...
 — Ποῖος εἶπε, ναί ;
 — Ἐγώ, φώναξα.
 — 'Ο ἀγέρας σου μίλησε καί οὐ τὸν ἀνῆλθες.
 Καί μένα, σὰ νᾶκουσα κάποιον νὰ μοῦ μιλάει. Τέτοι
 εἶστε ὅλοι ἐφεῖς ! Τιποτένιοι... Χμ... 'Η ὥρα
 εἶναι χωμένη μὲς σὺ καὶ καλο τοῦ ρολογιοῦ. Χα-
 μένη ὥρα !...

Θέλησα νὰ μιλῶ, ὅμως δὲν ἰόκανα. Στριμώχτη-
 κα πὺθ βαθεῖα, ἀνάμεσα σιτοὺς ἄλλους.

Κάποιος μοῦ ἔσφιξε τὸ χέρι. Ἐνῶσα τὰ δάχτυ-
 λα κεῖνα, ποῦ σερόντιανε πάνω μου δειλά, φοβισμέ-
 να, νὰ ξαπολάνει σ' ἀλάκρο το κορμὶ μου μὴν ἀλλό-
 κωτη κραδά. Θέλησα νὰ τραβήξω. Ὅμως, σὰ νὰ
 μίλησε κάποιος. Σὲ μένα μίλησε ; Ἀκουσα ; — πει-
 νῶ ! — κ' ἔπειτα, σὰ νᾶκλαιγε κάποιος σιγά, πολὺ
 σιγά...

'Ο Στραβοκάνης σηκώθηκε τότε κ' ἔφυγε ἀπὸ
 κοντὰ μας. Ὅταν πέρασε ἀντίκρυ ἀπὸ τὸ παράθυρο,
 τὸ ἀστερικὸ φῶς ποῦ ἐρχόταν ἀπ' ἔξω, ἀπὸ τὸ με-
 γάλιο ἡλεκτρικὸ γλόμπο τῆς αἰλῆς, πὺθ φώτισε γιὰ
 μιὰ στιγμή. Καί καθὼς κρατοῦσε σκεπτό τὸ κορμὶ
 του, κ' ἔτρεφε ὀλάκερος ἀπὸ τὸ κορὶ, ἀνάμεσα ἀπὸ
 τὸ χιλιτορπημένο σακκάκι του, ἐμένα μοῦ φάνηκε
 σὰν ἕνα φάντασμα, ἕνα φάντασμα κίτρινο, ποῦ ἔφα-
 χνε τρεμουλιαστὰ καί νὰ βρεῖ μὲς σὺ σκοτῖδι.

Κι ὁ ἔπρος, ὁ πορευτικὸς ἀδεργὸς τῶν βασανισμέ-
 νων, κείνο τὸ βράδι βοισκότανε μακριὰ ἀπὸ μᾶς.
 Ἐνῶσα ὁλωνῶν τὰ μάτια νὰ μένον ἀνοιχτά, ὀρ-
 θάνοιχα, θυσιόμενα σὲ μιὰν οὐίχλη ποῦ μπερσοῦ
 μας ἀπλωνότανε βαθεῖα κι ἀπέραντη. καί σὰ νᾶγναν-
 τεύανε — καρφωμένα τὰ μάτια σὲ κάποιον θάλαχο, —
 μιὰ θάλασσα, ἡσυχὴ θάλασσα...

Ἐπειτα ἀπὸ λίγην ὥρα ἡ σκάλι ἀκούστηκε νὰ
 τριζέει. Κάποιος ἀνέβαινε. Περπατοῦσε τώρα μὲς σὺ
 διάδρομο. Σὲ μᾶς ἐρχόταν. Τὰ δῆματα σταμάτησαν
 ὅξω ἀπὸ τὴ δική μας πόρτα. Αὐτὴ τὴν ὥρα θὰ ψά-
 χνει μὲς τὶς τοῖες του, ἀναζητώντας καί. Τὸ βρή-
 κε. Νά, τὸ δικὸ μας κλειδί. Ἄιμο κλειδί ! 'Η πόρ-
 τα ἀνοίγει, καί μπαίνει μέσα. Δὲν προχωρεῖ. Στέκε-
 ται καί σὺν τὴν πόρτα. Ἀπὸ καὶ φωνάζει:

— "Ε ! Φτοῦ νὰ πάρει ὁ διάβολος ! Βρώμα μο-
 ρέ... Ἀμ' κομνηθῆτε, ρε παλιόσκυλα ! Ἐδῶ εἶστε ;
 Χμ !...

Σιγὴ. Σὰ νὰ μιλάει σιγά, μοναχὸς του :
 — Χμ !.. Τὸ τσουβάκι θέλει σφιγμένο. Σὰ νὰ
 χωράει κάμποσους ἀκόμα...

Φεύγει. Σὲ λίγο ἀκούμε τὴ φωνή του :
 — Σκοπὸς ! Φέγγ' τον ἀπάνον...

III

"Ενας ὄγκος κελίστηκε ὡς σὺ πόδι μας. 'Η πόρ-
 τα ἐκλείσει ἔπειτα πίσω του δυνατὰ.

Σὺ διάδρομο μιλούσανε δυό. Σὲ λίγο ἔπαψαν.
 Κατέβηκαν, χτυπώντας βαρεῖα τὰ πόδια τους σὺ
 σκάλα.

"Εσκημα νὰ δῶ. Τὰ χέρια μου χάθηκαν σὲ μιὰ
 τούφα μαλλιών. Κάποιος ἔτρεξε νὰ φέρει τὸ λυχναρί.
 Περιμέναμε ὅλοι μὲ ἀγωνία. Τὸ φωτὶλὶ δὲν ἄναβε.
 Σὰν ἄναβε σὲ λίγο, εἶδα τὰ χέρια μου βοτηγμένα

σὺ αἷμα. Ταράχτηκα. Τὰ χέρια αὐτὰ εἶναι δικὰ
 μου ;

"Ενας ἀνθρώπος βοισκότανε πεομένος μπροῦμετα.
 Λίγο πὺθ πάνου ἀπ' τὸ δεξί του αὐτὴν εἶταν ἀνοιγμένη
 μιὰ μικρὴ τρυπίτσα κ' ἔτρεχε ἀπ' αὐτὴν ἀκατάπαν-
 τα τὸ αἷμα, ἕνα μαῦρο, πηχτὸ αἷμα, ἀδλακωνόντας
 τὰ μαλλιά του. Δὲ μιλῶσε. Βογγοῦσε μόνο. Ὡ, τὰ
 βογγητὰ κεῖνα τὰ παροδαρμένα, πῶς ἐρχονται. ἀ-
 κόμα τώρα, νὰ μοῦ μιλήσουν ἴσια σὺν τὴν ψυχὴ !

Σὲ λίγο ἄρχισε νὰ βρέχει.

— 'Η μπόρα ! εἶπα. Καί πῆγα σὺθ παράθυρο νὰ
 ἰδῶ.

— Ναί, ἡ μπόρα... μίλησε σιγανὰ ὁ Μιχάλης.

Μιὰ φωτεινὴ γραμμὴ χαράχτηκε γλήγορα ὡς πέ-
 ρα βαθεῖα σὺν οὐρανὸ. Ἐπειτα ἄλλη.

Κάπου εἶδα ἕνα δάκρυ, ψηλὸ δέντρο, νὰ κοιντέ-
 ται νευρικὰ δῶ καί καί. Τὰ ξερὰ κλαδιά του γέμνανε
 ὡς σὺθ χῶμα. Καί σηκωνότανε πάλι ὀρθὸ κ' ἔτρεφε
 καί βοῦζε μανιακά.

Οἱ ἄλλοι εἶταν σὺναγμένοι ὅλοι γύρω του. Σκί-
 θανε ἀπὸ πάνω του ἀμύλητοι, κατοουφιασμένοι. Τὸ
 λυχναρί, ποῦ κόντιθε νὰ σβήσει, ἔτρεχε σὺθ ἀδυνα-
 τισιόμενα πρόσωπά τους μιὰ κόκκινη ἀναλαμπή. Μοῦ
 φάνηκαν ὅλοι τοὺς ξένοι, ἄγνωστοι. 'Ο στραβοκάνης
 ἔλειπε. Θύμισα γιὰ μιὰ στιγμή μᾶς του. «Κοντα-
 μάρες !», σκέφτηκα. «Νὰ ἰδεῖ, Σάμπως, τί μποροῦ-
 σε νὰ ἰδεῖ ; Κ' ἔπειτα ;»

Δὲ μποροῦσα ὅμως νὰ ἡσυχάσω. «Φυσικά... Πρέ-
 πει κανεὶς καὶ βλέπει...»

— Ἐλα, τρέχα..., μοῦ φώναξε κάποιος, χωρὶς
 νὰ γυρίσει νὰ μὲ ἰδεῖ.

Πλησίασα. Οἱ ἄλλοι ἀποτραβιόντουσαν σιγά. 'Ο
 χτυπημένος προσπαθοῦσε νὰ γυρίσει τὰν ὀσκέλα. οὐ
 νὰ ἤθελε καί νὰ μᾶς πει, μὰ δὲν μποροῦσε, ἄχ. δὲν
 μποροῦσε...

Βογγοῦσε τώρα πὺθ δυνατὰ.

— Σκασμός ! ἀκούστηκε μιὰ βαρεῖα φωνὴ κάτου
 ἀπὸ τὴν ἀλλή.

Γόριος.

Φοίχη ! Τὰ μάτια του πρσιμένα, ἀλλόκοτα πρι-
 σμένα, ἔτοιμα νὰ πεταχτοῦν ἔξω ἀπὸ τὶς κόχες τους.
 καὶ ἀπὸ τὴ μύτη του ξεφροῦσε αἷμα.

'Ο Στραβοκάνης σηκώθηκε κ' ἤρθε κι αὐτός.

— Κοίτα ! μοῦ φώναξε, τραβώντας με ἀπὸ τὸ
 σακκάκι, βορσιόμενος... Τέτοιος δὲν εἶταν κι ὁ ἄλ-
 λος ;

— Φοβάμαι..., εἶπε σιγανὰ ὁ Μιχάλης.

— Δὲν εἶναι τίποτα... Σὲ λίγο θὰ πεθάνει, φώ-
 ραξε κάποιος.

'Ο Στραβοκάνης ἔσπασε σ' ἕνα δυνατὸ γέλιο.

Σιωπὴ.

Ἀκούγαμε τὴ βροχὴ νὰ πέγει ὅξω ἀργά. ἡσυχά,
 θλιβερά...

III

Κεῖνο τὸ βράδι ὁ θάνατος μᾶς ἔσφιγγε τὴν καρ-
 διά.

Γύρω στεκόονταν ὅλοι ἀμύλητοι, σκεπτοί, δα-
 κρυνομένοι...

Ἀπὸ πάνω ὁ οὐρανὸς βογγοῦσε

Σύννεφα μαῦρα, σταχτιά σύννεφα, περνοῦσαν, ὀ-
 λοένα περνοῦσαν, ἀργά, ἡσυχά, σιωπηλά...